

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ

ID 1014

Шифр, назва спеціальності та освітній рівень	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (бакалавр)	Назва освітньої програми	Фінанси, банківська справа та страхування (2024)
Тип програми	Освітньо-професійна	Мова викладання	Українська
Факультет	Факультет економіки та менеджменту (ФЕМ)	Кафедра	Каф. психології (ПС)

Викладач/викладачі

Сівчук Петро Іванович, старший викладач, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Чорна Ірина Михайлівна, канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології, [профіль на порталі "Науковці ТНТУ"](#)

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Мета даного курсу сформувати у студентів навички ефективного психологічного аналізу різних рівнів соціального життя суспільства (індивідуальна поведінка, планування сімейних стосунків, створення організаційно-виробничих систем, взаємозв'язок різних суб'єктів трудових відносин, попит і пропозиція людських відносин). Кожну людину потрібно розглядати не просто як носія певної суми знань, а як особистість, громадянина держави з властивими йому цінностями, моральністю, інтересами.
Формат курсу	очний, дистанційний, змішаний
Компетентності ОП	Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей: загальних: ЗК 03. Здатність планувати та управляти часом ЗК 09. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 10. Здатність працювати в команді. ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) .
Програмні результати навчання з ОП	За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі програмні результати навчання: ПР 17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. ПР 20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення
Обсяг курсу	Очна (денна) форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS — 4; лекції — 32 год.; практичні заняття — 16 год.; самостійна робота — 72 год.; Заочна форма здобуття освіти: Кількість кредитів ECTS — 4; лекції — 8 год.; практичні заняття — 4 год.; самостійна робота — 108 год.;
Ознаки курсу	Рік навчання — 1; семестр — 1; Обов'язкова (для здобувачів інших ОП може бути вибірковою) дисципліна; кількість модулів — 2;
Форма контролю	Поточний контроль: Тестові модульні контролю №1 і №2. Контроль і оцінювання участі в практичних заняттях курсу.

	Підсумковий контроль: залік
Компетентності та дисципліни, що є передумовою для вивчення	Гуманітарні дисципліни шкільної програми навчання
Матеріально-технічне та/або інформаційне забезпечення	Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (ноутбук, проектор). Пакет програмних продуктів Microsoft Office 365.

СТРУКТУРА КУРСУ

Лекційний курс	Годин	
	ОФЗО	ЗФЗО
<p>Лекція 1. Тема: Предмет, завдання та методи психології. Визначення психології, як науки. Основні етапи історії психології. Виникнення психіки, як результат еволюції матерії. Форми поведінки тварин на різних стадіях психіки (тропізми, научіння, інстинкти, інтелектуальна форма поведінки). Основні принципи психології. Методи сучасної психології та поняття про конкретні методики психологічного дослідження. Основні напрямки сучасної зарубіжної психології. Зв'язок психології з іншими науками та її місце в системі наук</p>	2	1
<p>Лекція 2. Тема: Психологія особистості. Загальна психологічна характеристика Індивід, особистість, індивідуальність. Поняття про розвиток, формування і виховання особистості. Біологічне і соціальне в розвитку особистості. Поняття про структуру особистості. Спрямованість особистості. Активність особистості. Потреби як джерело активності. Види потреб. Поняття про психіку і свідомість. Відмінності психіки тварини від психіки людини. Фактори та умови виникнення свідомості. Основні напрямки філо- та онтогенетичного розвитку свідомості. Свідомість і несвідоме.</p>	2	1
<p>Лекція 3. Тема: Когнітивна сфера особистості: відчуття, сприймання, увага, пам'ять та уява. Відчуття як найпростіший психічний процес. Роль відчуттів у життєдіяльності людини. Класифікація відчуттів. Сприймання. Основні властивості сприймання. Сприймання як дія. Роль моторних компонентів в сприйманні. Увага. Поняття про увагу. Види уваги. Особливості мимовільної, довільної та після довільної уваги людини. Властивості уваги. Уважність як властивість особистості. Пам'ять. Види пам'яті. Процеси пам'яті. Класифікація видів пам'яті. Індивідуальні характеристики пам'яті людини. Виховання пам'яті. Розвиток пам'яті. Уява. Основні види та прийоми уяви. Роль фантазії в ігровій діяльності дитини та трудовій діяльності дорослого.</p>	2	1
<p>Лекція 4. Тема: Мислення як вища форма відображення дійсності. Поняття про мислення: розумові дії і мислительні операції; форми мислення; види мислення;</p>		

індивідуальні особливості мислення. Мислення, як процес і як діяльність. Мотивація мислительної діяльності. Мислення в структурі інтелекту	2	1
Лекція 5. Тема: Афективна сфера особистості: потяги, емоції, почуття, воля. Поняття про почуття та емоції їх функції та роль в діяльності людини. Зміст почуттів та їх зовнішнє вираження. Фізіологічні основи емоцій. Форми та властивості почуттів. Поняття про волю. Особливості вольової діяльності. Вольовий акт та його структура.	2	-
Лекція 6. Тема: Індивідуально-психологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності). Поняття про індивідуально-психологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності). Теорії темпераменту. Сучасні підходи до вивчення властивостей темпераменту людини. Загальне поняття про характер і його природу. Формування та структура характеру. Характер та його акцентуації. Здібності та їх класифікація.	2	-
Лекція 7. Тема: Спілкування як міжособистісна взаємодія. Спілкування. Спілкування і діяльність. Функції та форми спілкування. Невербальна комунікація. Вербальна комунікація. Засоби спілкування. Види спілкування. Ефективність спілкування. Стилi спілкування. Оволодіння навичками спілкування.	2	-
Лекція 8. Тема: Психологія груп і колективів. Поняття про групи. Особистість і група. Міжособистісні стосунки в групі. Види груп та їх функції. Соціальна і соціально-психологічна структура групи. Закономірності функціонування малих груп. Комфортність поведінки особистості в групі. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках в групі. Проблеми лідерства в групі. Група і колектив. Розвиток групи в колектив. Основні характеристики колективу. Формування колективу. Структура виробничого колективу. Організація. Типи поведінки людини в колективі. Основи згуртованості колективу. Соціально-психологічний клімат в колективі.	2	-
Лекція 9. Тема: Соціологія як наука, її предмет, структура, функції і етапи становлення. Об'єкт і предмет соціології. Соціологія як наукове знання про суспільство, Особливості соціології. Структура та функції соціології. Основні етапи розвитку соціологічного знання (протосоціологічний, академічний, сучасний). Особливості розвитку соціології у ХХ столітті. Основні напрямки і концепції: символічний інтеракціонізм, теорія соціального обміну, соціологічні проблеми в психоаналізі, структурний функціоналізм, феноменологія, теорія	2	1

соціального конфлікту, емпірична соціологія, тощо.

Основні напрями становлення і розвитку соціологічної думки в Україні. Соціологія в системі суспільних і гуманітарних наук.

Лекція 10. Тема: Суспільство: сутність, структура, типи, тенденції розвитку.

Поняття суспільства. Суспільство й природа. Головні ознаки суспільства та його структурні елементи. Еволюція уявлень про суспільство. Системний підхід до аналізу суспільства та його генезис. Сучасні соціологічні трактовки суспільства. Поняття суспільного життя. Головні засади суспільного життя.

2

1

Історичні типи суспільства: традиційне, індустріальне, модерне суспільство. Глобальні проблеми сучасного суспільного розвитку: урбанізація, економічна та політична модернізація, інформаційна революція, взаємодія та взаємовплив культур та ін.

Лекція 11. Тема: Соціальна структура і соціальна стратифікації.

Поняття соціальної структури суспільства. Основні елементи соціальної структури. Механізми взаємодії між соціоструктурними елементами суспільства. Ускладнення соціальної структури як чинник суспільного розвитку. Основні напрями соціоструктурних змін в сучасному українському суспільстві.

2

-

Соціальна стратифікація як центральне поняття при аналізі соціального. Соціальні групи як страти. Види соціальної стратифікації. Історичні типи стратифікації: рабство, касти, стани, класи.

Причини соціальної нерівності. Основні методологічні підходи до вирішення питань про сутність та перспективи розвитку соціальної стратифікації.

Лекція 12. Тема: Соціологія особистості.

Предмет дослідження соціології особистості. Ключові поняття і категорії соціології особистості: людина, індивід, індивідуальність, особистість. Людина як особистість. Основні теоретичні концепції особистості. риси особистості. Соціальна типологія особистості.

Соціологічна структура особистості. Соціальний статус та соціальні ролі особистості.

2

-

Соціалізація індивідів та її основні етапи. Співвідношення соціалізації та індивідуалізації особистості. Структура процесу соціалізації: адаптація, інтеріоризація та формування особистісних якостей.

Особистість як суб'єкт суспільних відносин. Соціальна активність особистості.

Девіантна поведінка особистості: суть, види, причини, суспільна оцінка.

Лекція 13. Тема: Соціологія сім'ї.

Сім'я як соціальний інститут і мала соціальна група. Специфіка соціологічного вивчення сім'ї. Деінституалізація сучасної сім'ї. Сім'я як соціальна система. Основні категорії соціологічного

дослідження сім'ї: спосіб життя, умови життя, структура, етапи життєвого циклу сім'ї. Сім'я і шлюб, загальна характеристика і особливості. Взаємозв'язок сім'ї з іншими соціальними інститутами. Основні форми сім'ї та різновиди шлюбу Соціально-правові та моральні засади регулювання шлюбно-сімейних відносин в Україні. Соціальні та індивідуальні функції сім'ї.	2	-
Лекція 14. Тема: Економічна соціологія, соціологія праці і управління Економічна соціологія як наука, її предметна сфера та функції. Об'єкт і предмет економічної соціології. Закони, категорії, методи економічної соціології. Головні напрями розвитку економічної соціології. Економіка як соціальний інститут, її функції Праця як вид соціальної діяльності і соціальний інститут. Соціальна сутність праці. Зміст і характер праці. Ставлення до праці і проблеми мотивації трудової діяльності. Об'єктивні і суб'єктивні показники ставлення до праці Соціально-трудова відносини і процеси, соціальні інститути і спільності в сфері праці. Соціальне управління, його суть та структура. Основи теорії управління. Суб'єкти управління. Функції управління, їх характеристика й зміст. Система соціального управління.	2	1
Лекція 15. Тема: Соціологія конфлікту. Природа і закономірності виникнення та протікання конфлікту як соціального явища, типологію конфліктів, їх соціальна роль, способи запобігання та розв'язання, а також методи управління ними. Об'єктом і предмет соціологічної теорії конфлікту. Соціальний конфлікт, як зіткнення протилежних інтересів, цілей, позицій, цінностей та поглядів суб'єктів соціальної взаємодії. Роль конфліктів у суспільстві та його функції. Типи, види і форми конфліктної взаємодії. Механізм соціального конфлікту у статичному вимірі та його структура: конфліктна ситуація, суб'єкти конфліктної взаємодії, об'єкт конфлікту. Причини, ресурси. Особливості соціальних конфліктів у сучасній Україні та способи їх розв'язання.	2	-
Лекція 16. Тема: Методика і техніка соціологічних досліджень. Суть, основні етапи і процедури соціологічного дослідження. Види та типи соціологічних досліджень: теоретичне, емпіричне, прикладне, пілотажне та польове. Програма як виклад і обґрунтування методологічних, методичних і процедурних основ дослідження. Основні елементи програми і зв'язок між ними. Методологічний розділ програми. Визначення предмета і об'єкта, мети і завдань дослідження. Процедурний розділ програми. Стратегічний план дослідження. Сутність вибірки в соціологічному дослідженні. Вибіркове дослідження, генеральна і вибіркова сукупність. Загальні	2	1

принципи побудови вибіркової сукупності.
Вимоги до розробки анкети соціологічного дослідження.
Методи збирання соціологічної інформації.

РАЗОМ: 32 8

Практичні заняття (теми)	Годин	
	<u>ОФЗО</u>	<u>ЗФЗО</u>
Тема 1. Предмет, завдання та методи психології	2	1
Тема 2. Психологія особистості. Загальна психологічна характеристика.	2	1
Тема 3. Когнітивна сфера особистості: відчуття, сприймання, увага, пам'ять, мислення, уява	2	-
Тема 4. Індивідуально-психологічні особливості та емоційно-вольова сфера особистості.	2	-
Тема 5. Теорія, методологія та історія соціології	2	1
Тема 6. Суспільство як соціальна система	2	1
Тема 7. Економічна соціологія, соціологія праці та управління.	2	-
Тема 8. Організація та проведення конкретно-соціологічного дослідження	2	-
	РАЗОМ: 16	4

ІНШІ ВИДИ РОБІТ

Теми, короткий зміст

Самостійна робота:

Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на семінарські заняття:

- Мислення як вища форма відображення дійсності;
- Спілкування як міжособистісна взаємодія;
- Психологія груп і колективів;
- Соціальна структура і соціальна стратифікація;
- Соціологія особистості;
- Соціологія сім'ї;
- Соціологія конфлікту

Інформаційні джерела для вивчення курсу

Базова

1. Дуткевич Т. Загальна психологія. Теоретичний курс. Київ: Центр навч. літер. 2019. 388с.
2. Вербець В.В., Субот О.А., Христюк Т.А. Соціологія. Київ: КОНДОР. 2021. 552с.
3. 4. Іванова О., Корсун С., Москалюк Л. Психологія, Вступ до спеціальності. Київ: Центр навч. літер. 2019. 184с.
4. Климанська Л.Д., Савка В.Є. Соціологія соціальних проблем. Львів: Львівська політехніка. 2021. 208с.
5. Кузьменко Т.М. Соціологія. Київ: Центр навч. літер. 2019. 320с.
6. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Соціологія. Вступ до спеціальності. Київ: Каравела. 2022. 308с.
7. Максименко С.Д. Загальна психологія. Навч. посібник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2019. 272с.
8. Москалець В.П. Психологія особистості. Київ. ЦУЛ. 2023. 262с.
9. Нестуля О. О., Нестуля С.І., Везомська С.Ж. Соціологія: практикум. Модульний варіант: Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 272с.
10. Психологія: терміни, поняття визначення: словник-довідник / за заг. ред. Г. В. Ложкіна. Луцьк.: 2011. 188с.
11. Сергеєнкова О.Л. Загальна психологія. Київ: Центр навч. літер. 2019. 296с..
12. Соціологія: Навч. посіб. / За ред.. С. О. Макєєва. Київ: Т-во «Знання», 2016. 566с.
13. Столяренко О.Б. Психологія особистості. Київ: Центр навч. літер. 2021. 280с.
14. Волович В.І. Соціологія. Підручник . Київ: Центр учбової літератури, 2019. 808с.

Допоміжна

1. Андрейчук С.А. Соціологія економіки та управління. Вид. Магнолія . 2024. 202с.
2. Гіденс Ентоні. Соціологія /Пер. з англ.. В.Шовкун, А.Олійник. Київ: Основи,1999. 726с.
3. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика /Пер. з нім. О. Погорілий. Київ: Основи, 1998. 584с.
4. Гриб О. Сівчук П. Програми психологічної реабілітації в контексті державної підтримки ветеранів АТО/ООС (Електронний ресурс) // Соціально-економічні проблеми і держава. 2021. Вип. 2(25). С. 708-714
5. Конспект для підготовки до ЄФВВ з Психології та Соціології / Польченко Т.А. вид. Школа майбутніх магістрів. 2024. 148с.
6. Сівчук П. Вплив трансформації парадигми виховання на професійну діяльність педагога, Матеріали V науково-практичної конференції «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності», 29-30 вересня 2022 року. Тернопіль, 2022. с.178-179.
7. Сівчук П. Інформаційно-психологічне протиборство в умовах військової агресії. Збірник матеріалів Другої Міжнародної наукової конференції 21-22 квітня 2022р. Тернопіль. 2022. С.62-65.
8. Сівчук П. Особливості гібридних конфліктів та їх характеристика, Матеріали Першої Міжнародної конференції . Тернопіль. 2021. С.120-122

Інформаційні ресурси

1. <http://dl.tntu.edu.ua/login.php?course=426> і дистанційного навчання ТНТУ. (ID: 1014).
2. <http://www.nbu.gov.ua> – офіційний сайт Наукової бібліотеки ім. Вернадського
3. <http://www.lib.com.ua> – офіційний сайт Електронної бібліотеки

4. <http://library.tntu.edu.ua> - офіційний сайт науково-технічної бібліотеки ТНТУ
5. <http://www.library.te.ua> - офіційний сайт обласної універсальної наукової бібліотеки
6. Навчальні матеріали онлайн.

Методичні розробки

1. Соціологія: методичні рекомендації для самостійної роботи. Для студентів спеціальності 053 «Психологія», спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», усіх спеціальностей факультету економіки та менеджменту / упорядник П. Сівчук. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. 2023. 38с.
2. Соціологія: методичні рекомендації для підготовки до практичних занять. Для студентів спеціальності 053 «Психологія», спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», усіх спеціальностей факультету економіки та менеджменту / упорядник П. Сівчук. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. 2023. 40с.
3. Психологія управління: методичні рекомендації для підготовки до практичних занять. Для студентів спеціальності 053 «Психологія», усіх спеціальностей факультету економіки та менеджменту / упорядник П. Сівчук. Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. 2023. 26с.
4. Чорна І.М. Загальна психологія. Практичні заняття. Чорна І.М. Загальна психологія. Практичні заняття: метод. рекомендації для студентів, які навчаються за ОПП 053 Психологія, першого освітнього рівня (бакалаврського). Автор-упорядник І. М. Чорна. Тернопіль, 2024. 34 с.
5. Чорна І.М. Загальна психологія. Самостійна робота. Загальна психологія. Самостійна робота: метод. посібник для студентів, які навчаються за ОПП 053 Психологія, першого освітнього рівня (бакалаврського). Автор-упорядник І. М. Чорна. Тернопіль, 2024. 57с

Політики курсу

Політика контролю	Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань та презентацій; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.
Політика щодо консультування	Консультації при вивченні дисципліни проводяться згідно затвердженого на кафедрі . Консультування передбачено як очно ,так і з використанням ресурсів електронного навчального курсу у середовищі електронного навчання університету.
Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком освітнього процесу. Здобувач ВО має право на зарахування результатів навчання здобутих у неформальній чи інформальній освіті.
Політика щодо академічної доброчесності	При складанні усіх видів контролю у середовищі електронного навчання завжди активується система розпізнавання особи, що складає контроль. Усі практичні роботи у ЕНК перевіряються вбудованою системою Антиплагіат. При складанні усіх форм контролю забороняється списування, у тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може здійснюватися за індивідуальним графіком, погодженим з деканом факультету.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів, які отримують студенти за курс

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота			Одна третя від суми балів, набраних здобувачем впродовж семестру	100
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота			
20	20		15	20			
№ лекції	Види робіт	К-ть балів	№ лекції	Види робіт	К-ть балів		
Тема 1-2	Практичне заняття №1	5	Тема 9-10	Практичне заняття №5	5		
Тема 3-4	Практичне заняття №2	5	Тема 11-12	Практичне заняття №6	5		
Тема 5-6	Практичне заняття №3	5	Тема 13-14	Практичне заняття №7	5		
Тема 7-8	Практичне заняття №4	5	Тема 15-16	Практичне заняття №8	5		

Розподіл оцінок

Сума балів за навчальну діяльність	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою, залік
90-100	A	Зараховано
82-89	B	Зараховано
75-81	C	Зараховано
67-74	D	Зараховано
60-66	E	Зараховано
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Затверджено рішенням кафедри ПС, протокол №1 від «29» серпня 2024 року.